

3. अपठित उतारे

1.

एगो विप्पो परदेसं गंतूण चउव्वेयं पारओ होऊण सदेसं आगओ। तस्स इड्डिसंपन्नो त्ति नाऊण अन्न-विप्पेण निय-दारिगा दिन्ना। सो य लोएहिंतोवि दक्खिणाओ दव्वं लहइ। तेण सो अहियं इड्डिसंपन्नो जाओ। तेण निय-भारियाए सुबहुं अलंकारा दिन्ना। सा भारिया तं अलंकारा निच्चमंडिया अच्छइ। विप्पेण भणइ ‘एयं चोरगामो, ता तुमं एया आभरणाणि पव्वणी-तिहीसु धारेइ; कहिंचि चोरा आगच्छेज्जा तो सुहं गोविज्जन्ति।’ सा भणइ ‘अहं ताए वेलाए सिग्घमेवं अवणिस्सं’ ति। अन्नया तत्थ चोराण धाडं पडियं। तमेव निच्च-मंडिया गिहं पविट्ठा। तेहिं तीए सालंकारा गहिया सा य पणीय-भोयणत्ताओ मंसोवचिय-पाणि-पाया न सक्कइ कडाईणि अवणेउं। तओ चोरेहिं तीसे हत्थे पाए छेतूण अवणीयाणि गिण्हिऊण च अवक्कंता।

खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

- 1) ब्राह्मणाने परदेशात जाऊन काय केले?
- 2) ब्राह्मण वैभव संपन्न कसा झाला?
- 3) ब्राह्मणाने पैशाचे काय केले?
- 4) ब्राह्मणाने पत्नीस अलंकाराविषयी काय सांगितले?
- 5) ब्राह्मणाच्या पत्नीस अलंकाराविषयी कोणती सवय होती?
- 6) ब्राह्मण पत्नीने पतीला कोणते उत्तर दिले?
- 7) चोरांनी चोरी कोठे केली?
- 8) अलंकार मिळवण्यासाठी चोरांनी काय केले?
- 9) योग्य शीर्षक द्या.

2.

जयंतीए नयरीए सुंदरो नाम सत्थवाहो अत्थि। अन्नया सो धणं अज्जिउं दूरदेसे कंचणपुरे नयरे गओ। तत्थ तेण विउलं धणं अज्जिओ। नियनयरे गंतुकामो वि आसण्णो पाऊसो त्ति ठिओ तत्थेव कंचणउरे, किंतु के वि सत्थिया पत्थिया। तत्थ मे जणणि-घरिणीणं इमाणि अप्पेज्जसु त्ति भणिऊण तेण दामोदर-विप्पस्स समीवे सत्त-रयणाइं समप्पिए। सो वि पत्तो जयंतीए। लोभ-दोसओ तेण अवलत्ताइं ताइं। अण्ण-वणिए पासे अप्पिओ लेहो। ‘दामोयर-पासाओ सत्त-रयणाइं घेतव्वं’ ति। दामोयरो रयणाणि न देइ। तेण भणइ, ‘न मम हत्थे पेसियाणि।’ एस पुण कओ केणावि कूड-लेहो। तओ धणसिरी विसण्णमणं आगया गिहं।

खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

- 1) सुंदर व्यापारी कांचनपुर नगरीस का गेला?
- 2) सुंदर व्यापारी आपल्या गावी का जाऊ शकला नाही?
- 3) सुंदर व्यापाऱ्याने आपल्या घरी रत्ने कशी पाठवली?
- 4) सुंदर व्यापाऱ्याने पत्र का पाठवले?

- 5) दामोदराने धनश्रीस कोणते उत्तर दिले?
- 6) धनश्री दुःखी मनाने घरी परत का आली?
- 7) योग्य शीर्षक द्या.

3.

राइणा दिओ पुट्टो - 'किं रुयसि'? सो भणइ - 'देव, एस एक्यो चव मम सुओ। अहिणा दट्टो य इमं जाओ निच्चेट्टा। ता कारुण करुणं जीवावेही इमं।' नरिंदेण य आणत्तो वेज्जो - 'कुणसु निव्विसमेयं।' वेज्जेण भणियं, जम्मि गोत्ते कुले वा कोइ न मओ ताओ गिहाओ भूई आणिज्जइ ता जीवावेमि इयं। मग्गिया दिण्ण भूई जाव सहस्सं घरे घरे ताव पच्चेगा घरे बंधु-आइयणं मरणाइं होइत्था तेण कारणेण वेज्जेण साहियं भूई न पावइ। तेण साहियं- 'देव, नत्थि वेज्जो व दिट्ठो भूईए लब्धो। राइणा भणियं 'जइ एवं ता किं' नियपुत्तं सोएसि? सव्व-तिहयणस्स आहारं इमं मरणं।'

खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

- 1) ब्राह्मण का रडत होता?
- 2) ब्राह्मणाने राजास कोणती विनंती केली?
- 3) वैद्याने कोणता उपाय सांगितला?
- 4) वैद्याने सांगितलेली (राख) विभूती का मिळाली नाही?
- 5) राजाने ब्राह्मणाचे सांत्वन कसे केले?
- 6) उताऱ्यास योग्य शीर्षक द्या.

4.

कोसंबी नाम नयरी। तत्थ चोददस्सविज्जाठाणं पारंगो कासवो बंभणो। राइणा बहुमओ। तस्स जसा नाम भारिया। तेसिं पुत्तो कविलो नाम। कासवो तम्मि कविलो खुड्डुवए चव कालगओ। ताहे तम्मि मए तं पयं राइणा अन्नस्स मरुयगस्स दिन्नं। सो य आसेण छत्तेण धरिज्जमाणेण वच्चइ। तं दट्ठूण जसा परुत्ता। कविलेण पुच्छिया। ताए सिट्ठं जहा- 'तव पिया विज्जासंपन्नो। तेण एवं विहाए इड्डीए निग्गच्छियाइओ। कविलो भणइ 'अहं पि अहिज्जामि।' सा भणइ- 'इयं तुमं मच्छरेण न कोइ सिक्खावेइ। वच्च, सावत्थीए नयरीए। तत्थ पियमित्तो इंददत्तो नाम माहणो सो तुमं सिक्खावेइ। सो गओ सावत्थिं। इंददत्तस्स समीवं पत्तो। विणयपुव्वयं भणियं तेण 'भयवं, अहं विज्जत्थी ता करेह मे विज्जाए अज्झावणेण पसाओ।'

खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

- 1) राजाने काश्यप ब्राह्मणाचा सन्मान का केला?
- 2) काश्यपाच्या पत्नीचे व मुलाचे नाव काय होते?
- 3) राजाने काश्यपाच्या मृत्यूनंतर त्याचे पद कोणाला दिले?
- 4) यशा का रडत होती?

- 5) कपिलास राजदरबारात मानाचे पद का मिळाले नाही ?
- 6) आईने कपिलास श्रावस्तीस जाण्याचा सल्ला का दिला ?
- 7) श्रावस्ती नगरीत कोण राहात होते ?
- 8) कपिलाने इंद्रदत्तास कोणती विनंती केली ?
- 9) योग्य शीर्षक द्या.

5.

अत्थि को वि दरिद्रो पुरिसो । किसी कम्माइं करेंतस्स वि किंचि वि धणं न लब्भइ। तओ वेरग्गेण घरस्स बाहिं निग्गिऊण अन्नठाणे भमइ। अन्नया मग्गे एगम्मि गामे सो एगं देवउले रत्तिं वसइ। तस्स दुक्खं जाणिऊण देवयाए हियए दया समुप्पन्ना । देवयाए चिंतेइ - ‘अहो, एस वराओ दारिद्रं अक्कंतो। करेमि उवयारं त्ति। तीए भणिओ, ‘भो पुरिस, अहं देवया, एयं विज्जामंतिय-घडेण तुज्झ दारिद्रं नासेमि। जं जं मग्गसि तं तं एसो घडो तुमं देइ। संतुट्ठ-मणेण तं घडं घेतूण सो नियगिहे एइ। तत्थ पभावेण विविह-भोगे भुंजंतो सुहेणं कालं गमेइ। कालंतरेण सो उम्मत्तो होइ। अन्नया उम्मत्तेण सो तं घडं खंधे ठविऊण नच्चइ। तस्स पमाणेण सो घडो भूमियले पडिऊण भग्गो। तओ विज्जाकओ भोगा वि नट्ठा। तेण सो पुरिसो पुणो वि दरिद्रो होइ।

खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

- 1) दरिद्री मनुष्य घरातून बाहेर का पडला ?
- 2) दरिद्री मनुष्य रात्री कोठे राहिला ?
- 3) देवतेने कोणता विचार केला ?
- 4) देवतेने दरिद्री मनुष्यास काय दिले ?
- 5) दरिद्री मनुष्य पुन्हा दरिद्री का झाला ?
- 6) योग्य शीर्षक द्या.

6.

अन्नया कयाइ को वुड्ढो अन्नं गामं गच्छंतो संतो भूओ। सो अंबरुक्खस्स छायाए गंतूण सुत्तो य उट्ठिओ समपरिहारिओ । सो तंसि अंबरुक्खस्स बहूणि पक्कफलाणि दट्ठूण तेसु मोहिओ । ताण आसाइत्तए इच्छियाणि । परं सो रुक्खोवारि आरोहिउं असमत्थो । तेण सो फलाणि असमत्थो। कालंतरेण कइया वाणरा तंसि रुक्खंसि आगया । ते महुराणि फलाणि खायन्ता ठिया । वाणराण दट्ठूण सो वुड्ढो संतुट्ठो होइ । तेण कइया उवला गिण्हिऊण वाणरेसु खित्ता । एण वाणरा अईव कुद्धा । तेहिं वाणरेहिं रुक्खेहिन्तो फलाणि वुड्ढस्स सरिरे खित्ताणि, वुड्ढेण तं फलं संचिऊण सहारिसं भक्खिऊण सदेसं गओ।

खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

- 1) वृद्ध कोठे जात होता ?
- 2) वृद्ध आम्रवृक्षाच्या सावलीत का गेला ?

- 3) वृद्ध आंबे खाण्यास असमर्थ का झाला ?
- 4) कालांतराने आम्रवृक्षावर कोण आले ?
- 5) वृद्धाने फळे कशी मिळविली ?
- 6) उतान्यास योग्य शीर्षक द्या.

7.

अन्नया बलदेवो वि मासपारणाए भिक्खट्ठा एगम्मि नयरे पविसंतो । एगाए तरुणीए कूवतड-ट्टियाए कूवजलं कड्डिउं कामाए दिट्टिगोयरं गओ । तओ तीए बलदेव-रूवाइसयक्खित्त-तग्गय-चित्ततणओ कूड-मंतीए निय-कडियलुत्तरिय-पुत्तस्स कंठे पासो दिन्नो । तओ ओयारिओ कूवे एयं च बलदेवेण दिट्टं । तओ संवेगमुवगओ । अहो, मे देहो वि अणट्टहेउ-पाणिणं ति चिंतियं । तं च बालयं-अणुकंपाए मोयावेऊण ता संपयं जइ तत्थट्टिओ इत्थियाहिं अदिस्समाणो भिक्खं लभिस्सामि ताहे गेण्हिस्सं न अन्नहा । एवमभिग्गहं घेण्हियं तओ चेव नियत्तियं तं चेव वणं गओ ।

खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

- 1) बलदेवाने नगरात प्रवेश का केला ?
- 2) विहिरीच्या काठावर असलेल्या स्त्रीची अवस्था कशी झाली ?
- 3) बलदेव विरक्त का झाला ?
- 4) बलदेवाने कोणते व्रत घेतले ?
- 5) नंतर बलदेव कोठे गेला ?
- 6) उतान्यास योग्य शीर्षक द्या.

8.

तया अओज्झावई रिसहदेवो अत्थाणमंडवे सिंहासणे उवविट्ठो । मंतिसेट्ठीमहाजणाइ अप्पणो अप्पणो आसणे उवविट्ठो । नीलंजणा अच्छरा विविहभंगेहि नच्चिउं लग्गा । सव्वे चित्ते लिहियव्वं तं दिव्वं नच्चं पेच्छंति । नच्चंती नीलंजणा सहसा धसत्ति धरणीयले पडिया पाणेहिं मुक्का य । जीवियं अणिच्चं नाऊण रिसहदेवो विरत्तो जाओ । पंचमुट्ठिकेसलोयं काऊण सो पव्वइओ ।

खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

- 1) सिंहासनावर कोण विराजमान झाले ?
- 2) सभागृहात कोण-कोण उपस्थित होते ?
- 3) सभागृहात कोणता कार्यक्रम सुरू होता ? अचानक कोणती घटना घडली ?
- 4) ऋषभदेव विरक्त का झाले ? त्यांनी काय केले ?
- 5) उतान्यास योग्य शीर्षक द्या ?

